

Torah from Around the World

De Eeuwige neemt niets weg uit de wereld zonder er iets voor in de plaats te zetten.

Midrasj haGadol

Sjabbat 28 augustus / 20 Elloel, Ki Tavo, Dewariem/Deuteronomium 26:1 - 29:8

Tanach blz. 401 - 410

Haftara: Jesjahoe 60: 1 - 22

Tanach blz. 902 - 904

Vertaler: Channa Kistemaker

Commentaar: **Rabbin David Hoffman** is voorzitter van de Honey Foundation for Israel en was eerder verbonden aan het Jewish Theological Seminary in New York.

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://www.jtsa.edu/blessing-of-curses>

De zegen van de vervloekingen: een raadsel voor Rosj Hasjana

Hier is een raadsel voor ons om over na te denken terwijl wij ons bezighouden met het spirituele werk dat we moeten verrichten in de tijd van nu tot Jom Kipoer: De Talmoed vertelt ons - in naam van Rabbi Sjimon ben Elazar - dat Ezra de Schrijver heeft verordend dat het Joodse volk voor altijd de zegeningen en vervloekingen in Wajikra (sidra Bechoekotai) voorafgaand aan de feestdag van Sjawoeot en die van Dewariem (sidra Ki Tavo) vóór Rosj Hasjana moet lezen (BT Megilla 31b). Een vreemde verordening. Het is altijd moeilijk om deze aanschouwelijke en dreigende hoofdstukken te lezen, waarin het goede wordt beschreven dat volgt als we trouw zijn aan God en het leed dat zal worden aangericht als we onze relatie met God verzaken. Waarom zou hij erop aandringen dat we ze in het openbaar lezen, terwijl we ons voorbereiden op het vieren van deze vreugdevolle feestdagen?

In de kehillot van vandaag, waarin we de Tora elk jaar uitlezen, valt het gedeelte van Wajikra dat de vervloekingen bevat vanzelf voor Sjawoeot. Sidra Ki Tavo in Dewariem - waarin Mosjé opnieuw de zegeningen en vervloekingen aan de Jisraëlieten voorlegt voordat ze het Land binnengaan - valt natuurlijkerwijs ook vóór Rosj Hasjana in de kalender.

Voor de Joden van het Land Jisraël, die in de Oudheid de Tora in drie jaar voltooiden, moet het decreet van Ezra echter nogal lastig zijn geweest. Vermoedelijk hebben deze kehillot op de sjabbatot vóór Rosj Hasjana en Sjawoeot een tweede sefer Tora tevoorschijn moeten halen en de vervloekingen moeten lezen naast de sidra van de week.

In elk geval stelt Ezra's mandaat ons voor een vraag: waarom geloofde Ezra dat het van cruciaal belang was dat het Joodse volk de zegeningen en vervloekingen las vóór Rosj Hasjana? Anders gezegd: op welke manier zou het horen van juist dit gedeelte van de Tora belangrijk kunnen zijn voor ons spirituele werk tijdens dit jaargetijde?

Op het meest elementaire niveau benadrukt het lezen van de zegeningen en vervloekingen in een tijd waarin we ons concentreren op het bedenken van nieuwe en nobelere versies van onszelf en onze gemeenschappen, de heftige gevolgen van onze keuzes. Als we goede keuzes maken, zullen er goede dingen gebeuren. Als we slechte keuzes maken, staan ons minder goede dingen te wachten. Ons gedrag en onze keuzes hebben echt gevolgen in de wereld. We kunnen de liturgie gebruiken om ons te confronteren met de duisternis die is beloofd als we niet goed kiezen, en onszelf daarmee op het juiste pad houden. Daar zit wat in, maar ik geloof dat er een rijker en betekenisvoller verband is tussen de zegeningen en vervloekingen en Rosj Hasjana.

De Talmoed suggereert - in de naam van Abajè - een optimistischer antwoord op onze vraag: "Opdat het jaar samen met zijn vervloekingen kan eindigen." Als we het jaar afsluiten, lezen we alle vervloekingen - en laten we ze daarmee achter ons, alsof we willen zeggen dat zo

ook onze problemen achter ons zouden moeten liggen. Dan kunnen we het nieuwe jaar met een schone lei beginnen - fris, voor een nieuwe manier van zijn in de wereld, zonder enige negatieve bagage. Dit is inderdaad een mooie manier om het einde van het ene jaar en het begin van een ander jaar te bekijken. Maar ik geloof nog steeds dat er meer zit achter Ezra's opdracht om de zegeningen en vervloekingen in het openbaar te lezen terwijl onze kehillot zich op Rosj Hasjana voorbereiden.

Een merkwaardige traditie uit de tijd van de Geonim (7^e-10^e eeuw), waarnaar Maimonides verwijst, geeft een dieper inzicht in Ezra's opdracht. Meestal, als we de zegeningen en vervloekingen van Dewariem lezen, ervaren we ze als beloften van beloning voor loyaliteit aan het Verbond en bedreigingen met gewelddadige gevolgen voor het verwerpen van God. Maimonides deelt echter een traditie die de zegeningen en vervloekingen op een geheel nieuwe manier begrijpelijk maakt.

Maimonides suggereert dat het horen van de zegeningen en vervloekingen in sidra Ki Tavo, die komen wanneer de Jisraëlieten op het punt staan het Land van Jisraël binnen te gaan vóór de oorspronkelijke verovering, de vervulling vormde van een mitswa! (*Kelal sjlisji* in Sefer Hamitzwot). Dit is een verrassende bewering, die zegeningen en vervloekingen transformeert van een reeks beloften en bedreigingen naar het niveau van gebod. Maar wat was deze mitswa?

In een tot nadenken stemmende opmerking suggereert de Talmoed dat het volk als geheel, voordat men het land Jisraël binnenging, slechts voor de *openbare* wandaden van individuen verantwoordelijk werd gehouden. Als een persoon in de privé sfeer zondigde, werd alleen de persoon die zich misdroeg verantwoordelijk gehouden. Maar toen de natie zich voorbereidde om de Jordaan over te steken, veranderde er iets. Vanaf dat moment werd de hele gemeenschap van Jisraël ook schuldig aan de privé misdaden van andere mensen (BT Sanhedrin 43b)! We krijgen de opdracht om onze onderlinge verbondenheid te erkennen. Zegeningen zouden worden verdiend en ervaren door de groep. Gemeenschappelijke rampspoed zou de prijs zijn voor individuele destructieve beslissingen. Dus toen de Jisraëlieten op de berg Gerizim en de berg Eval stonden, hoorden ze de zegeningen die klaarliggen voor hen die luisteren naar Gods geboden en de straffen die zijn beloofd aan hen die ongehoorzaam zijn - maar ze hoorden ook een boodschap die al deze bijzonderheden te boven ging. De hele natie werd gevraagd zichzelf te zien als radicaal met elkaar verbonden en de verantwoordelijkheid die uit dit besef voortvloeit te erkennen.

De mitswa die in deze verzen van de beloften en vervloekingen is ingebed, is dus de mitswa van *arevoet*: het zien van de diepe onderlinge verbondenheid van het Joodse volk. Elke Jood is een 'garantie' (*arev*) van elke andere Jood. Dat wil zeggen: elke Jood is fundamenteel

verantwoordelijk voor alle andere Joden. Door de zegeningen en vervloekingen van sidra Ki Tavo, zegt de Tora, gaan wij deze manier van samenleven aan.

Arevoet - verantwoordelijkheid voelen voor de mensen om ons heen en daarnaar handelen - valt in het jodendom niet onder de categorie altruïsme. Een ander helpen is geen daad van vriendelijkheid. Het heeft te maken met een fundamentele verantwoordelijkheid die we allemaal moeten voelen jegens anderen. Net zoals ik verantwoordelijk ben voor mijn eigen ethische leven, ben ik ook verantwoordelijk voor dat van anderen. Als mijn buurman valt en faalt, is het ook mijn pijn en mijn mislukking. En als ik gezegend word, is dat niet alleen omdat ik het als individu heb verdiend; de groep deelt ook de verantwoordelijkheid voor mijn succes.

Ik vind het een plezierige gedachte dat deze ideeën achter de redenen staan voor Ezra's opdracht om de zegeningen en vervloekingen vóór Rosj Hasjana te lezen. In een tijd waarin velen van ons gefocust zijn op onze eigen individuele groei en verbetering, worden we herinnerd aan de diepe onderlinge verbondenheid van al onze kehillot en levens. Ik kan geen beter mens zijn als ik de toestand van andere individuen in mijn gemeenschap negeer. Dit is de mitswa van *arevoet* die ik persoonlijk moet horen als ik naar de Hoge Feestdagen toeleef.